

Een ‘must read’

Katholiek Nieuwsblad 9 Sep 2016 Pascal Beukers

Iedere katholiek zou De Theologie van het Lichaam in huis moeten hebben.

De heilige paus Johannes Paulus II gebruikte de eerste jaren van zijn pontificaat voor catecheses over de menselijke liefde in het plan van God. Deze catecheses staan bekend als de Theologie van het Lichaam. Al deze catecheses, ook die de paus had voorbereid, maar niet kon uitspreken, zijn nu in het Nederlands verkrijgbaar.

Het zijn wellicht de meest besproken onderwerpen van de afgelopen jaren binnen de katholieke Kerk: huwelijk, gezin, liefde, (on)vruchtbaarheid, seksualiteit, onthouding en kuisheid. De hoeveelheid artikelen en de soms tot op het scherpst van de snede gevoerde discussies hierover tonen hoe ontzettend belangrijk en gevoelig deze onderwerpen zijn. Dat ze mensen tot in het diepste van hun kern raken, waarbij geluk of gekwetstheid dichtbij elkaar liggen, had de heilige paus Johannes Paulus II (JPII) in 1949 als vicaris van de Sint-Florianparochie in Krakau door. Hij ontwikkelde als eerste priester in het aartsbisdom Krakau een methodische huwelijksvoor-

bereiding die bestaat uit ontmoetingen en lezingen over de roeping van de menselijke liefde. Uniek, want huwelijksvoorbereiding bleef destijds beperkt tot een onderhoud met de priester over de praktische details van de huwelijksceremonie in de kerk. Vicaris Wojtyła zegent in ruim twee jaar 160 huwelijken in, schrijft de Franse expert in de theologie van het lichaam Yves Semen in de uitgebreide inleiding in de uitgave. Dat hij de inleiding schrijft, komt doordat uitgeverij Betsaida de Franse editie van De Theologie van het Lichaam heeft vertaald. De Nederlandse uitgave heeft naast het vertaalde voorwoord van kardinaal Ouellet ook een gezamenlijk voorwoord van kardinaal Eijk en aartsbisschop De Kesel.

Zelfgave

Centraal in de theologie van het lichaam staat het begrip zelfgave. Aan verloofden en gehuwden houdt Wojtyła voor dat het huwelijk een werk van zelfgave is en niet van zelfbevestiging, en dat de liefde er niet in bestaat om zichzelf doorheen de ander te verwezenlijken, maar om zich aan hem of haar te geven en hem of haar als gave te ontvangen. In het boek wordt hiervoor ook wel de term ‘sponsaal’ gebruikt. De ‘sponsale

benadering’ geldt evengoed voor priesters: de priester die optreedt in de persoon van Christus door zijn priesterschap, is met Christus de bruidegom van de Kerk. In zijn exhortatie over de vorming van priesters werkt paus JPII dit verder uit: “De priester is geroepen om een levend beeld te zijn van Jezus Christus, de Bruidegom van de Kerk [...]. Hij is derhalve geroepen om in zijn geeste-

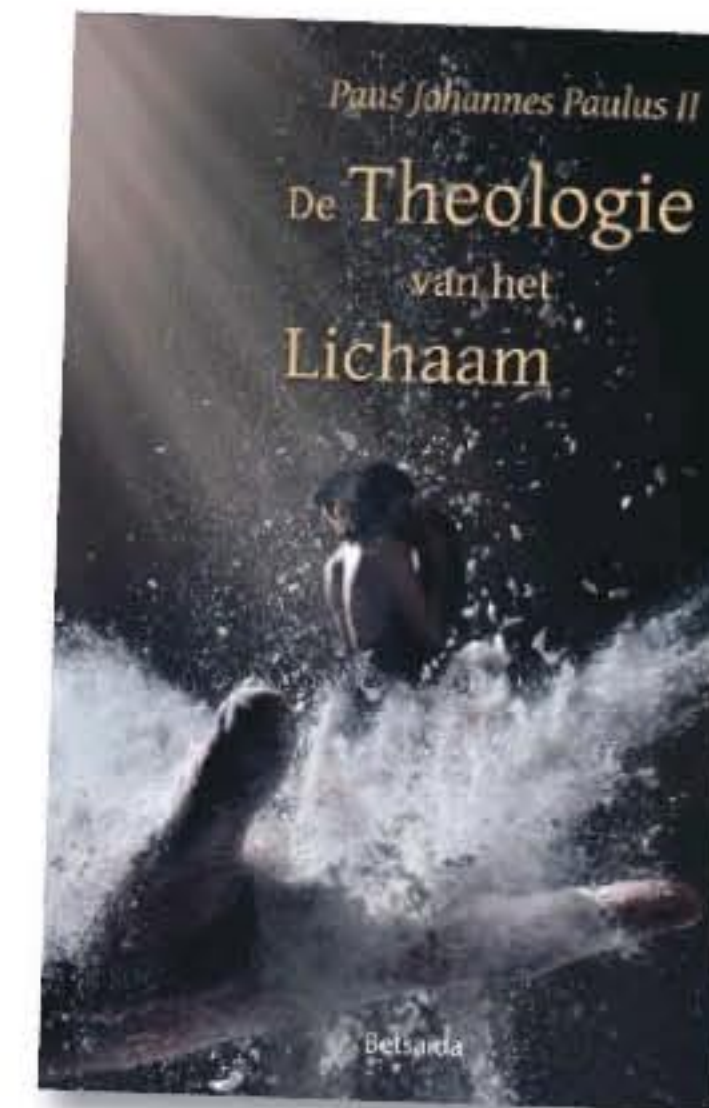
lijk leven de liefde van Christus, die bruidegom is ten opzichte van de Kerk, die Bruid is, te doen herleven.” De praktijkervaring die Wojtyła als jonge priester opdoet met jongeren is zijn leer school in “met name de delicate kwesties rond echtelijke kuisheid en verantwoordelijk vaderschap-moederschap”, aldus Semen, die zich baseert diens Over de drempel van de hoop. “Het zijn zij die

gezorgd hebben voor mijn opleiding op dit gebied”, schrijft de paus.

‘Grote betekenis’

Kardinaal Eijk en mgr. De Kesel noemen deze Nederlandse uitgave daarom ook “van grote betekenis”. Het is “een antwoord” op de “vraag van de synodevaders naar een betere huwelijks-

voorbereiding”, schrijven ze doelend op de gezinssynodes van 2014 en 2015. Overigens merkwaardig is dat het pauselijk Johannes Paulus II Instituut voor onderzoek naar Huwelijk en Gezin niet uitgenodigd was bij de eerste synode en dat in de uit de synodes voortvloeiende exhortatie Amoris Laetitia, over de vreugde van de liefde, slechts spaarzaam wordt geciteerd uit al het werk van JPII over dit onderwerp. Het pauselijk instituut dat in 1981 is opgericht, hetzelfde jaar waarin de exhortatie Familiaris Consortio over het gezin verscheen, bewaart en doceert het levenswerk van JPII over huwelijk en gezin. Niet alleen in de catecheses in de eerste jaren van zijn pontificaat had hij het hierover, maar in vele werken van JPII is de theologie van het lichaam verweven. Zowel de voorzitter als de kanselier van dit instituut is onlangs vervangen. De ex-voorzitter, mgr. Melina, is moraaltheoloog en expert op het gebied van de theologie van het lichaam. Op zijn indrukwekkende cv staat onder meer zijn promotie bij kardinaal Caffarra, zijn samenwerking met kardinaal Ratzinger bij de Congregatie voor de Geloofsleer en zijn aanstelling bij het JPII Instituut in 2006 door Benedictus XVI. Hij is nu vervangen door mgr. Sequeri, die als musicus bekendstaat en tot dusver niets met het instituut van doen had. De nieuwe kanselier, mgr. Paglia, doet bij diverse katholieke commentatoren de wenkbrouwen fronsen, omdat hij in de afgelopen jaren bijeenkomsten heeft georganiseerd waarbij voorstanders van de ‘Kas-

Paus Johannes Paulus II. De Theologie van het Lichaam. Uitg. Betsaida, 755 pp., geb., € 32,95, excl. verzendkosten. Info: (073) 613 20 00, www.betsaida.org

pervoorstellen’ (toelaten van hertrouwd gescheidenen tot de communie) vrij baan kregen. Ook de recente controversiële uitgave met (theologisch) slecht onderbouwde informatie over seksualiteit voor jongeren onder verantwoordelijkheid van Paglia is zorgwekkend, vinden dezelfde commentatoren. Ze werpen dan ook de vraag op of ‘men’ (het Vaticaan) de leer van JPII omtrent huwelijk en gezin niet probeert de kop in te drukken.

Levenswerk

Het levenswerk van deze ‘paus van het gezin’, zoals JPII ook bekend stond,

staat zowel maatschappelijk als kerkelijk steeds verder onder druk. Des te beter dat uitgerekend nu een Nederlandse versie van de theologie van het lichaam verschijnt. Het boek zou bij elke katholiek naast de Bijbel en de Catechismus van de Katholieke Kerk op de boekenplank moeten staan; als studieboek of naslagwerk. Het taalgebruik en de zinnen in deze uitgave zijn niet altijd even eenvoudig, soms erg moeilijk zelfs, maar dat zou gelovigen er niet van moeten weerhouden zich in deze belangrijke materie te verdiepen. Begeleiding en cursussen van geschoolde priesters en theologen op dit gebied valt zeer aan te raden. Wie deze volledige theologie van het lichaam een brug te ver vindt, zou het boek Menselijke liefde in het plan van God, van Stefan (+) en Lisette van Aken, kunnen aanschaffen.